

**DEN HØYERE
PÅTALEMYNDIGHET**

**RAPPORT ETTER
INSPEKSJON/TILSYN AV
FELLES
STRAFFESAKSINNTAK
(FSI) I SØR-ØST
POLITIDISTRIKT
HØSTEN 2024**

VESTFOLD, TELEMARKE OG BUSKERUD
STATSADVOKATMBETER

Innholdsfortegnelse

1. Om inspeksjonen	3
1.1 Innledning	3
1.2 Sammenligning av FSI i politidistriktene Sør-Øst, Innlandet og Agder	3
1.2.1 Organisering og oppgaver.....	3
1.2.2 Andel straffesaker og oppklaring.....	4
1.2.3 Henleggelsespraksis	4
1.2.3.1 Innledning	4
1.2.3.2 Om positive og negative påtaleavgjørelser	5
1.2.3.3 Om kapasitetshenleggelse (025/078)	6
1.2.3.4 Om ikke rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold (022/106).....	7
1.2.3.5 Om manglende opplysninger om gjerningsperson (014).....	8
1.2.4 Oppsummering	8
2. Inspeksjon/tilsyn av felles straffesaksinntak (FSI) i Sør-Øst politidistrikt, - gjennomført høsten 2024	10
2.1 Gjennomføring av tilsynet.....	10
2.2 Organisering av FSI Sør-Øst.....	11
2.2.1 Bemanning (organisering og ressurser).....	11
2.2.2 Aktiv straffesaksstyring	13
2.2.3 Avlastning	14
2.2.4 Innsats i initialfasen.....	15
2.2.5 Rutiner ved besøksforbud med elektronisk kontroll	16
2.2.6 Lokale prioriteringsrutiner.....	17
2.2.7 Hatkrimsakene	17
2.3 Antall påtaleavgjørelser på FSI ved Sør-Øst i 2023 og første halvår 2024, samt antall klagesaker og omgjøringer.....	19
2.4 Saksgjennomgang.....	20
2.4.1 Positive påtaleavgjørelser i mars 2024	20
2.4.2 Henleggelse.....	21
2.4.2.1 Henlagte saker for mars 2024 med unntak av kode 014 (ukjent gjp) ..	21
2.4.2.2 Henlagte saker på grunnlag av ukjent gjerningsperson (014) for mars 2024	22
2.4.2.3 Henleggelse på grunn av kapasitet eller hvor det ikke er rimelig grunn til å iverksette etterforskning	22
2.4.2.3.1 Gjennomgang av saker henlagt 025 og 078.....	24
2.4.2.3.2 Gjennomgang av saker henlagt kode 022/106.....	25
2.5 Avslutning og oppsummering	25

1. OM INSPEKSJONEN

1.1 Innledning

Kapasiteten til å etterforske straffesaker er under sterkt press. Andelen av saker som henlegges uten etterforskning øker i alle landets politidistrikter samtidig som at oppklaringsprosenten synker. Høy oppklaringsprosent er ett kvalitetsparameter og politidistriktene er bedt om å forsøke å finne forklaringer på den synkende oppklaringsprosenten og iverksette egnede tiltak som kan sikre høyere oppklaring særlig for de prioriterte saksområdene, jf. riksadvokatens rundskriv nr. 1 for 2024.

Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter besluttet høsten 2024 å gjennomføre tilsyn med distriktets Felles straffesaksinntakskontor (FSI) for å tilegne oss oversikt over de prioriteringer som gjøres ved saksinntak, herunder se hvilke saker som påtaleavgjøres og etterforskes på FSI og hvilke saker som settes ut til etterforskning. Avhengig av inspeksjonsfunnene vil statsadvokatene søke å bidra med veiledning, tiltak og faglig utvikling for å sikre at politiets straffesaksbehandling holder nødvendig kvalitet, samtidig som den er tilstrekkelig effektiv.

Agder og Hedmark/ Oppland statsadvokatembeter utførte i samme tidsperiode tilsvarende tilsyn av sine politidistrikters FSI kontorer. Embetene har samarbeidet om fagledelsestiltaket i den forstand at vi har sammenlignet funn fra de individuelle tilsynene for å se om det er mulig å peke på "beste praksis".

1.2 Sammenligning av FSI i politidistriktene Sør-Øst, Innlandet og Agder

1.2.1 Organisering og oppgaver

De tre politidistriktene er, som det fremgår av sammenligningsgrunnlaget i vedlegg 1 til rapporten, forskjellig bemannet. Den største forskjellen er det mellom Sør-Øst politidistrikt på den ene siden og Agder og Innlandet politidistrikt på den andre siden. Dette skyldes at Sør-Øst politidistrikt har styrket bemanningen på FSI vesentlig de siste årene.

I Sør-Øst politidistrikt er det per i dag 20 fast ansatte politiadvokater og disse håndterer all joutjeneste (24/7) i distriktet. I Innlandet politidistrikt har man 5 fast ansatt påtalejurister som jobber dag og kveld på hverdager og dagtid i helgene. For øvrig joutjeneste. Agder politidistrikt har 2 fast ansatte påtalejurister som bemanner på dagtid, mens kveld og natt er joutjeneste.

Sør-Øst politidistrikt har i høst ansatt 9 etterforskere på FSI sentralt. Innlandet politidistrikt har 7 etterforskere på FSI, mens Agder politidistrikt ikke har etterforskere knyttet til FSI.

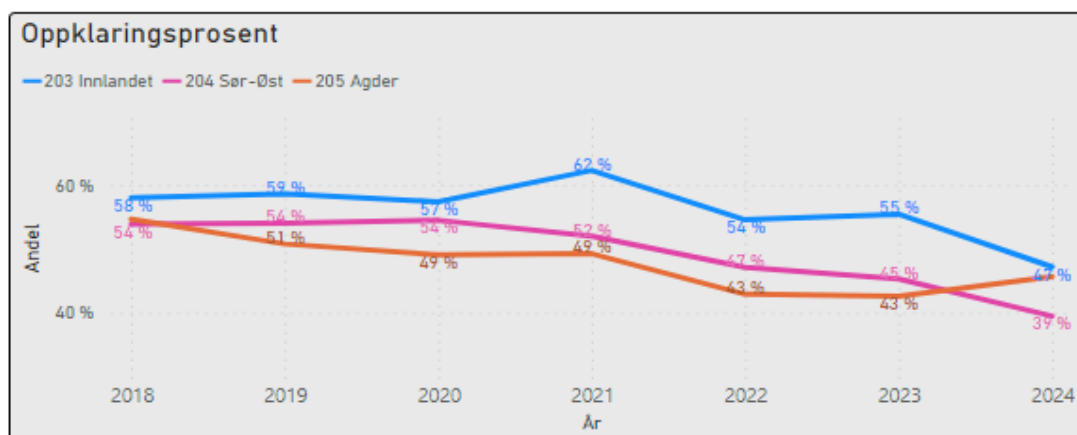
Arbeidsoppgavene er i det vesentlige de samme ved alle tre politidistriktene. I Sør-Øst politidistrikt håndterer FSI sentralt alle henvendelser til fagmottaket og ikke bare ved første kontakt. I tillegg har en politiadvokat særskilt ansvar for hatkriminalitet og en politiadvokat særskilt ansvar for menneskehandel.

1.2.2 Andel straffesaker og oppklaring

Andel straffesaker avgjort ved FSI er noe ulikt mellom de tre politidistriktene. Sør-Øst og Agder avgjør begge om lag 60% av totalporteføljen. I Innlandet ble 30% avgjort i 2023, men andelen er økt til 50% første halvår i 2024. Antall registrerte anmeldelser er relativt likt i Agder og Innlandet. På grunn av ulik organisering, er det langt lavere påtalekapasitet ved FSI i Agder enn i Innlandet. Likevel behandler FSI i Agder 60% av straffesakene, mot 50% i Innlandet.

Oppklaringsprosenten for de tre politidistriktene har utviklet seg negativt, og var i 2023 henholdsvis 55% for Innlandet, 45% for Sør-Øst og 43% for Agder. Det er grunn til å merke seg at oppklaringsprosenten til Agder påvirkes av høyt antall henleggelsesved bruk av kodene 022 og 106 "ikke rimelig grunn til å etterforske", idet sakene trekkes ut før beregning av oppklaringsprosenten.

Den generelle oppklaringsprosenten og utviklingen illustreres nedenfor.

1.2.3 Henleggelsespraksis

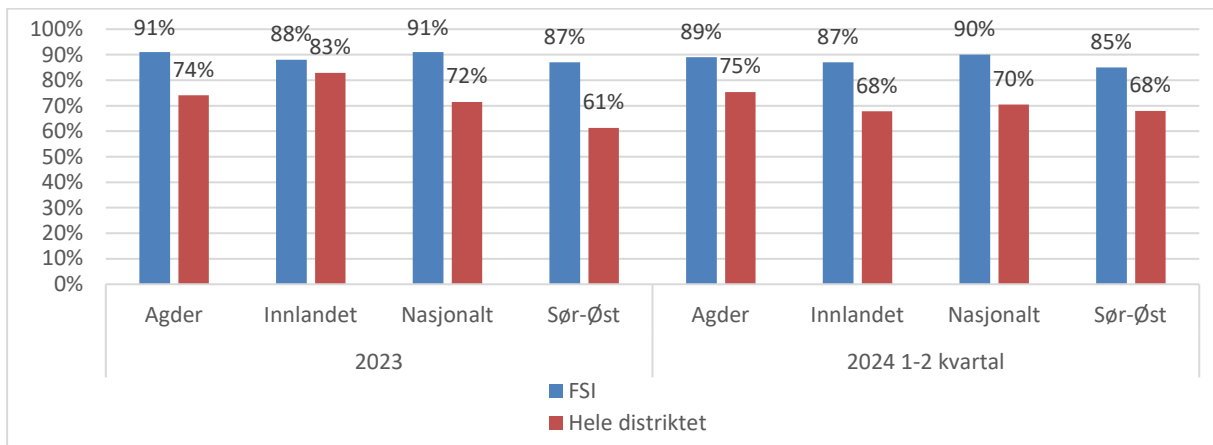
1.2.3.1 Innledning

Under inspeksjonen har embetene hatt særlig fokus på tre grupper av henleggelsesformer,

- Kapasitetshenleggelse 025/078
- Ikke rimelig grunn til å iverksette etterforskning 022/106
- Manglende opplysninger om gjerningspersonen 014

Disse henleggelseskodene utgjør samlet om lag 90% av alle henleggelsesved foretatt ved FSI.

Diagrammet under viser andelen som 025/078/014/022/106 utgjør av alle henleggelsesved.

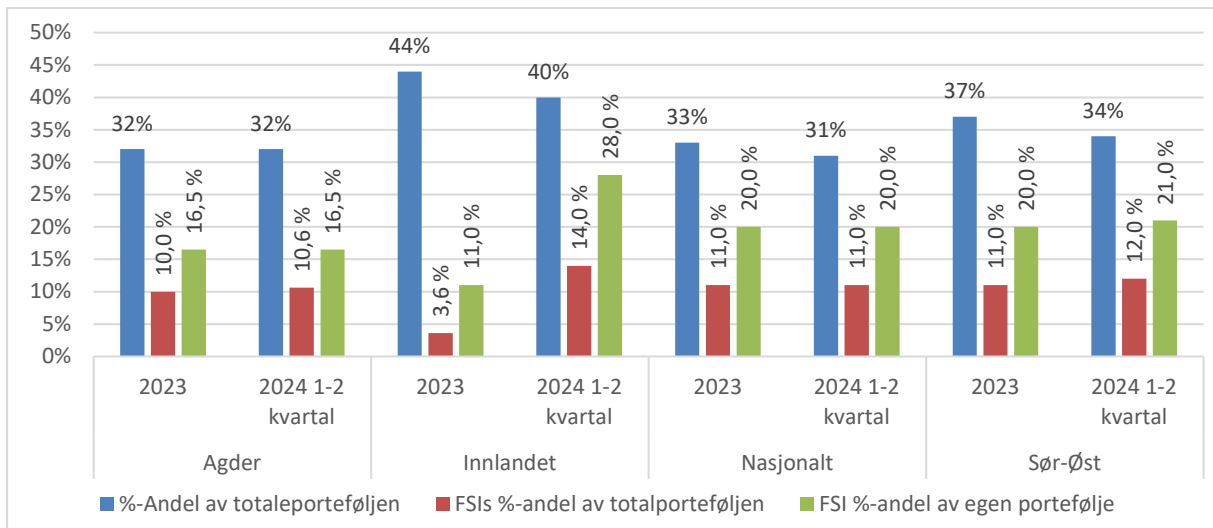
Gjennom inspeksjonen er det, med unntak for anvendelsen av 022-koden i Agder PD som vil kommenteres under, ikke funnet særlige avvik fra det som er korrekt bruk av henleggelseskodene.

Der det har vært noe å utsette på henleggelseskode som er benyttet, så er det som det klare hovedregel at saken skulle vært henlagt men med en annen begrunnelse. Det er få tilfeller hvor en sak ikke skulle ha vært henlagt på det tidspunkt påtalevedtaket ble fattet.

1.2.3.2 Om positive og negative påtaleavgjørelser

For oversiktens skyld har vi sammenfattet en oversikt over andel positive og negative påtaleavgjørelser i de ulike distriktene, og hvor stor del av positiv og negative påtaleavgjørelser som fattes ved FSI. Dette viser i noen grad hvordan FSI arbeider i forhold til siling av straffesaker som mottas og om etterforskning i initialfasen ved FSI resulterer i positive påtaleavgjørelser.

Positive påtaleavgjørelser:

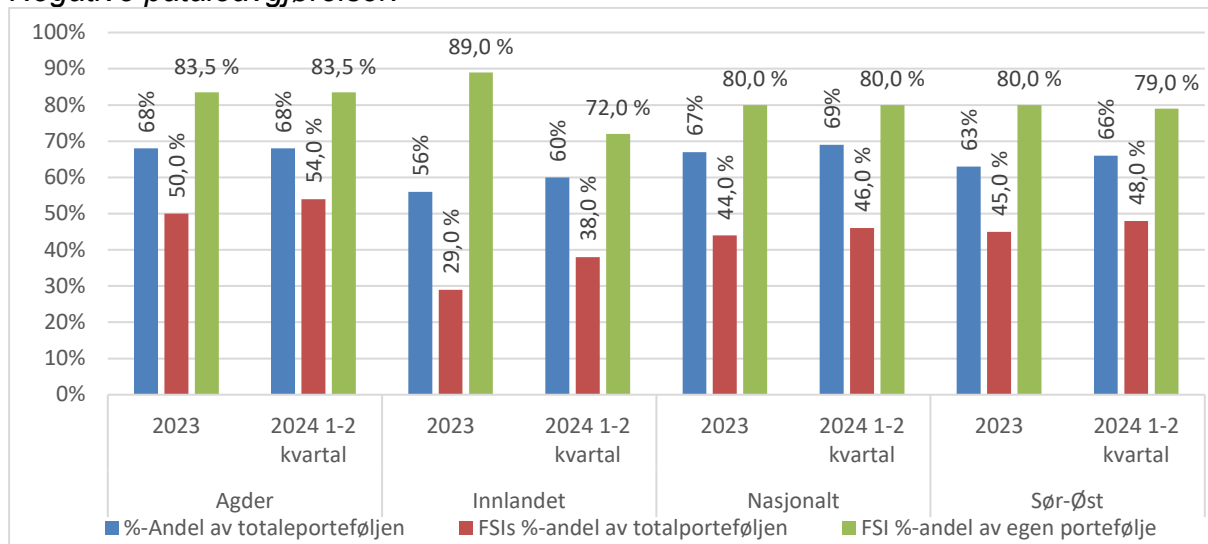

FSI avgjør 11% av alle positive påtaleavgjørelser nasjonalt. De inspiserte distrikter har små avvik fra gjennomsnittet med unntak av Innlandet PD for 2023 som lå betydelig lavere enn landsgjennomsnittet. Dette negative avviket er flyttet til å ligge over landsgjennomsnittet for første halvår 2024 for Innlandet PD. Innlandet PD har økt etterforskningskapasiteten ved FSI fra 2023 til 2024 og den økte andelen positive påtaleavgjørelser ved FSI har trolig en sammenheng med dette. Innlandet PD er

også det eneste politidistriktet som har høyere andel positive påtaleavgjørelser ved FSI fra 2023 til første halvdel 2024.

Videre viser tallene at gjennomsnittlig for alle FSIer så utgjør 20 prosent av alle påtaleavgjørelser som blir fattet ved FSI positive påtaleavgjørelser. Agder PD ligger under landsgjennomsnittet her, mens Sør-Øst PD følger landsgjennomsnittet. Innlandet har noen variasjoner for de to periodene som er innsisert.

Negative påtaleavgjørelser:

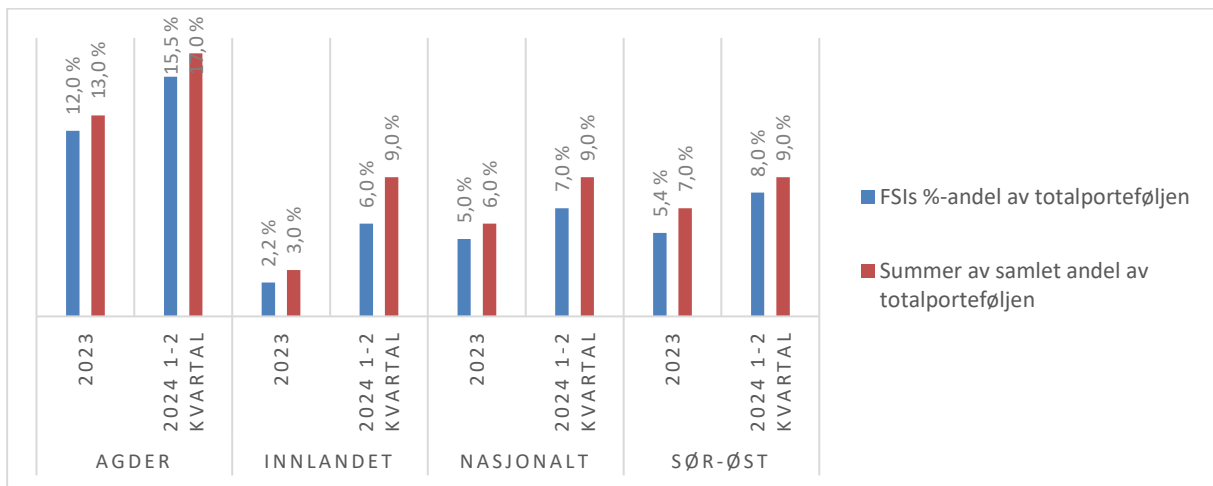

Som tabellen over viser avgjør FSI 44-46% av alle negative påtaleavgjørelser nasjonalt i 2023 og første halvår 2024. FSI i Agder PD ligger 6 og 8 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet, FSI i Sør-Øst PD ligger 1 og 2 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet mens FSI Innlandet PD ligger 15 og 6 prosentpoeng under landsgjennomsnittet.

Videre viser gjennomsnittet nasjonalt at 80 prosent av alle påtaleavgjørelser som fattes på FSI er negative påtaleavgjørelser. Det er små avvik her for de innsiserte distriktene.

1.2.3.3 Om kapasitetshenleggelse (025/078)

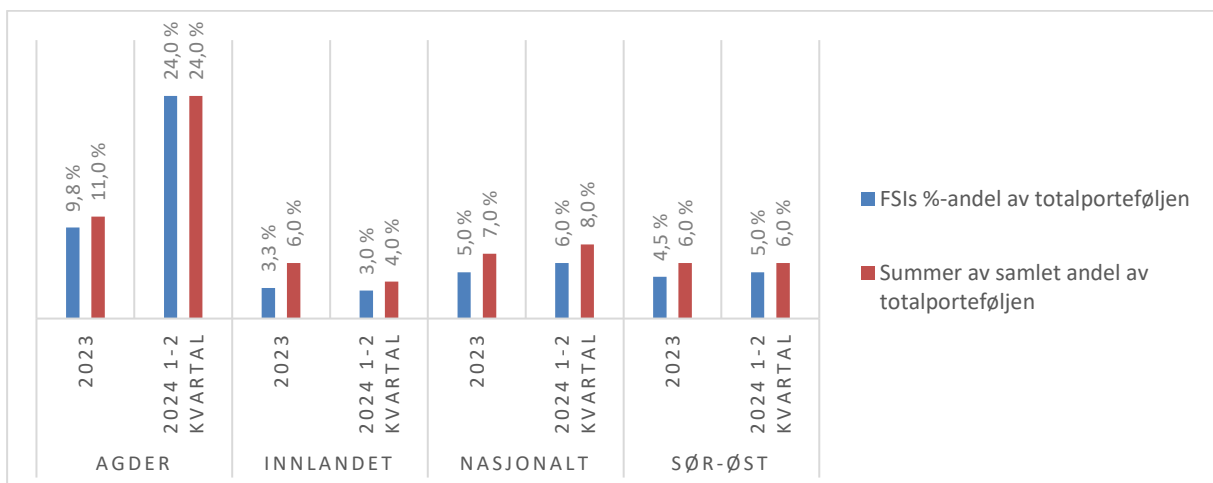
Tabellen under viser andel henleggelse for kodene 025 og 078 i den samlede porteføljen (rød) og hvor stor del av kapasitetshenleggelsene på FSI utgjør av den samlede porteføljen (blå). Differansen mellom disse tallene er altså hvor mange kapasitetshenleggelse som fattes på andre enheter enn FSI.

Av tabellen over ser en at FSI står for hoveddelen av alle kapasitetshenleggelse. Videre er det nasjonale gjennomsnittet i 2023 på 6% av totalporteføljen og 9 prosent i første halvår 2024. Innlandet PD lå lavere enn landsgjennomsnittet i 2023, men ligger på landsgjennomsnittet første halvår 2024. Agder PD ligger 7-8 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet for kapasitetshenleggelse. Sør-Øst PD følger landsgjennomsnittet.

1.2.3.4 Om ikke rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold (022/106)

Tabellen under viser andel henleggelse for kodene 022 og 106 i den samlede porteføljen (rød) og hvor stor del av FSIs henleggelse med begrunnelse ikke rimelig grunn til å undersøke om det er et straffbart forhold utgjør av den samlede porteføljen (blå). Differansen mellom disse tallene er altså hvor henleggelse med ikke rimelig grunn til å undersøke om det er et straffbart forhold som fattes på andre enheter enn FSI.

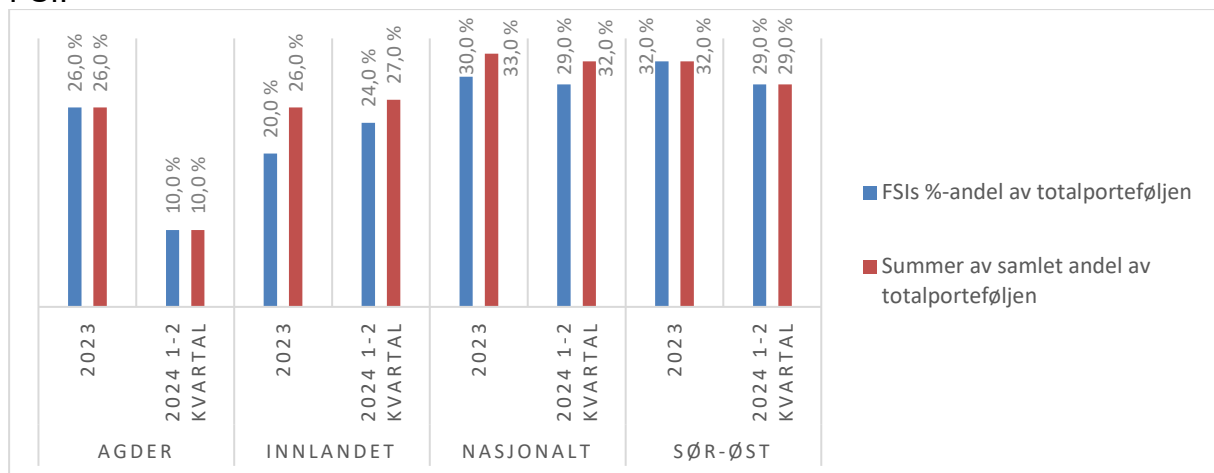

I Agder PD har bruken av henleggelseskode *ikke rimelig grunn til å undersøke om det er et straffbart* forhold på saksnivå med kode 022 hatt en betydelig økning fra 2022 og frem til inspeksjonen. Agder PD har benyttet denne koden i stor utstrekning på saker som skulle ha vært henlagt med begrunnelse *manglende opplysninger om gjerningspersonen – 014*.

Det er ingenting ved inspeksjonen som tilsier at denne endringen av bruk av henleggelseskode er utslag av en bevisst endring i distriktet, men heller en manglende opplæring og fokus på anvendelsesområdet til for henleggelseskode 022. For en nærmere redegjørelse om bruken av koden 022 i Agder PD vises det til inspeksjonsrapporten til Agder statsadvokatembete under punktet hvor henleggelsesbeskrives.

1.2.3.5 Om manglende opplysninger om gjerningsperson (014)

Tabellen under viser andel henleggelses for koden 014 i den samlede porteføljen (rød) og hvor stor del av FSIs henleggelses med begrunnelse ukjent gjerningsperson utgjør av den samlede porteføljen (blå). Differansen mellom disse tallene er altså henleggelses med koden ukjent gjerningsperson som fattes på andre enheter enn FSI.

Tallene viser at gjennomsnittlig utgjør 014-henleggelses om lag 30 prosent av totalporteføljen. Innlandet og Sør-Øst PD har små avvik fra dette, mens det for Agder er betydelig avvik. Dette avviket har sammenheng med det som er nevnt over for bruken av 022-koden ved henleggelses i Agder PD og det er nærmere beskrevet i inspeksjonsrapporten til Agder statsadvokatembete.

1.2.4 Oppsummering

Sammenligningen av de tre politidistriktene kan oppsummeres i følgende funn:

- Politidistriktene har valgt ulik organisering og kapasiteten ved FSI er ulik.
- Andelen straffesaker avgjort ved FSI i 2024 er 60% i Agder og Sør-Øst, 50% i Innlandet.
- Oppklaringsprosenten har en negativ utvikling i alle tre politidistrikt.
- FSI i de tre politidistriktene henlegger fra 40% til 50% av totalporteføljen.
- Økt etterforsningskapasitet synes å gi økt andel av positive påtaleavgjørelser ved FSI.
- Saksgjennomgangen viser i hovedsak riktige henleggelses, men avvik i anvendelse av henleggelseskode.
- Sør-Øst og Innlandet ligger i 2024 på landsgjennomsnittet for kapasitetshenleggelses som er 9% av totalporteføljen, mens Agder ligger på 17% av totalporteføljen.

- Henleggelse på grunn av manglende opplysninger om gjerningsperson er den mest anvendte henleggelseskode. Sør-Øst og Innlandet har små avvik fra det nasjonale gjennomsnittet på 30% av totalporteføljen, mens Agder ligger på 10%.

Henleggelseskode *ikke rimelig grunn til å undersøke om det er et straffbart forhold* er i Agder i stor utstrekning anvendt på saker som skulle vært henlagt på grunn av manglende opplysning om gjerningsperson.

2. INSPEKSJON/TILSYN AV FELLES STRAFFESAKSINNTAK (FSI) I SØR-ØST POLITIDISTRIKT, - GJENNOMFØRT HØSTEN 2024

2.1 Gjennomføring av tilsynet:

Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter avholdt i perioden 23.-27. september 2024 inspeksjon av Felles straffesaksinntak (FSI) i Sør-Øst politidistrikt.

Inspeksjonen ble utført av førstestatsadvokat Anne Margrete Katteland og statsadvokatene Åsmund Yli, Trine Erdal, Petter Sødal og Alf Martin Evensen.

Det har tidligere, etter opprettelsen av FSI i Sør-Øst politidistrikt 1. desember 2017, vært avholdt 3 inspeksjoner av seksjonen, sist gang i april 2021.

Denne høstens inspeksjon er kommet i stand som følge av ett innledet fagledelsessamarbeid i 2022 mellom Agder statsadvokatembeter, Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter, og Hedmark og Oppland statsadvokatembeter, og har først og fremst sin bakgrunn i at kapasiteten til å etterforske saker er under sterkt press ved politidistriktet(-ene), og slik vi har forstått det gjelder dette nasjonalt for samtlige politidistrikt.

Vi anser det derfor hensiktsmessig å få oversikt over prioriteringene som gjøres ved FSI, herunder hvilke saker som påtaleavgjøres og etterforskes på FSI, og hvilke saker som settes ut til etterforskning. Vi ønsker å bidra med veiledning, tiltak og faglig utvikling ut fra de funn inspeksjonen gir, herunder hvordan statsadvokatene kan bidra med å sikre at straffesaksbehandlingen er tilstrekkelig effektiv og av god kvalitet.

Derfor har samtlige tre embeter gjennomført likelydende tilsyn høsten 2024 av FSI ved deres underliggende politidistrikt etter samme mal og gjennomgå en rekke saker avgjort ved FSI, for å kunne sammenligne funn og for om mulig å gjennomføre en analyse og vurdering av "beste praksis".

Denne inspeksjonsrapporten består således først av en felles del med de øvrige embeter og underliggende politidistrikter, hvor man presenterer og sammenligner funn, og dernest følgende rapport for Sør-Øst politidistrikt, med statsadvokatens bemerkninger og 2 vedlegg.

Inspeksjonen ble innledet med et bestillingsbrev av 29. mai 2024 fra statsadvokatene til politiet, hvor vi utba oss å få oversendt en redegjørelse for nedenstående forhold, og i brev av 30. august 2024 fremkommer politiets svar og statsadvokatenes bemerkninger til hvert omspurt tema.

2.2. Organisering av FSI Sør-Øst:

2.2.1 Bemanning (organisering og ressurser)

FSI's hovedoppgaver er som tidligere å tilby politi- og påtalefaglig etterforskningsledelse i initialfasen av straffesaker (FSI KO), samt kvalitetssikre, vurdere og fordele straffesaker for hele politidistriktet (FSI-saksinntak) og ferdigstille/påtaleavgjøre straffesaker. Hovedoppgavene er godt beskrevet i tidligere inspeksjonsrapporter og er ikke særlig endret.

FSI er organisert under Felles enhet for etterforskning og etterretning (FEE) og Felles enhet for påtale. I tillegg er det tett samarbeid mellom FSI og de geografiske driftsenhetene (GDE) hva gjelder det som tidligere er omtalt som E-jour. Begrepet E-jour er endret til lokal FSI, men oppgavene deres er ikke vesentlig endret siden tidligere inspeksjoner og består av oppgaver som vaktleder Arrest 24/7, tilby etterforskningsledelse i initialfase av straffesaker på natt og foreta etterforskning i straffesaker knyttet til arrestantsaker, saker i initialfase eller etterforskning/ferdigstillelse av FSI-saker.

På Seksjon for FSI ved FEE er det pr i dag 26 stillingshjemler, fordelt på seksjonsleder, fagleder, 9 politifaglige etterforskningsledere (PEL), 7 sivil straffesaksstøtte (AS) og nå 9 etterforskere. PEL og AS jobber 16/7-turnus, mens etterforskerne skal jobbe i tilknytning til FSI KO i helgene for å styrke etterforskningsberedskapen og ellers jobbe ren dagtid i ukedagene. 2023 og 2024 har vært preget av stram økonomisk styring, og 1-2 PEL-stillinger har gjennom denne perioden blitt holdt ubemannet.

Etterforskningskapasiteten til FSI har frem til nå vært hos de lokale FSI`ene, samt PPS-arbeid utført av politipatruljene. Hver av de lokale FSI`ene består av avsnittsleder, 9 PEL som jobber 24/7-turnus og inntil 6 etterforskere. Antall etterforskere hos de lokale FSI`ene ble i 2021 økt fra 3 til 6 pr GDE, samtidig som integrerte lister ble redusert. De lokale GDE`ene har også vært rammet av økonomiske nedskjæringer siste tiden, og andelen vakante stillinger har i praksis vært på størrelse med/større enn nevnte økning.

FEE-FSI ansatte nylig 9 faste etterforskere. Hovedoppgavene for disse vil være drift av Fagmottak straffesakshenvendelser, øke etterforskningsberedskapen ved FSI i helger og etterforske/ferdigstille saker ved FSI. Oppstart for dette er august/september 2024, og er altså helt i oppstartsfasen.

FSI har siden sommeren 2023 vært ansvarlige for drift av Fagmottaket, et av delprosjektene under "Ved første kontakt". Formålet til Fagmottaket er å øke tilgjengeligheten og bedre håndteringen av straffesaksrelaterte henvendelser, slik at innbyggerne som er part i en straffesak, eller har ønske om råd og veiledning eller ønske om å anmelde et forhold, får løst sitt behov ved første telefonkontakt hos politiet. Sør-Øst politidistrikt var pilot for Fagmottak, som nå er innført i alle landets politidistrikt.

Fagmottaket var i pilotperioden og frem til nå bemannet med 2 tjenestepersoner fra hver av de 3 GDE`ene i politidistriktet. FSI overtok ansvaret etter pilotperioden og har som nevnt over brukt 1 stillingshjemmel til drift av Fagmottaket, hvor også FSI-påtale

har deltatt med en jurist hver dag. Sentraliseringen av Fagmottaket vil forhåpentligvis føre til en effektivisering, slik at etterforskningskapasiteten hos FEE-FSI vil bli vesentlig styrket.

Påtale FSI består i dag av 20 stillingshjemler, inkludert fagleder. Siden siste statsadvokatinspeksjon er antall stillingshjemler på FSI utvidet, fra opprinnelig 9, deretter 14, for så fra 1.juni 2024 å bestå av 20 faste jurister.

Fra 1. juni 2024 overtok FSI påtale ansvaret for all vaktjourtjeneste i Sør-Øst politidistrikt. Antallet jurister som kreves for å bemanne dagens vaktjournliste er 24 stk. I dag får FSI påtale bistand fra påtalejurister på Fagseksjon for straffesaksstyring for å kunne dekke opp vaktene på listen. Det er besluttet at FSI påtale skal utvides med fire stillingshjemler, som vil bli forsøkt fylt opp utover høsten/nyåret. Dermed vil FSI påtale kunne håndtere all vaktjourtjeneste i distriktet.

Påtale FSI har også noen ledige stillingshjemler samt sykefravær av lengre varighet. For å fylle opp listehull benyttes omlegging av tjeneste og overtid.

Bakgrunnen for beslutningen om at FSI påtale skulle ha ansvaret for all vaktjourtjeneste var både faglig og ressursmessig. Det stilles stadig større krav til jourhavende jurist, blant annet med tanke på å holde seg faglig oppdatert, legalitetskontroll, notoritet og oppfølging/samhandling med operasjonssentralene, patruljene og andre, samt at man bør kjenne hele politidistriktet og kriminalitetsbildet i eget distrikt godt. For å lykkes i rollen som jourhavende kreves således både erfaring og at man går vakter hyppig. Siden siste statsadvokatinspeksjon er det utferdiget en ny vaktjourninstruks (se vedlegg nr. 1), som beskriver godt hvilke arbeidsoppgaver som i dag tilligger rollen som jourhavende jurist i Sør-Øst politidistrikt. Ressursmessig synes det som en god løsning at vaktjourtjenesten fordeles på et færre antall påtalejurister slik at de resterende påtalejuristene (ca 80%) er tilgjengelig på dagtid for ordinært påtalearbeid/hovedforhandlinger.

Styrkingen av påtale FSI har bidratt til at vi på dagtid kan avsette flere jurister til å jobbe i straffesaksinntaket. Siden forrige statsadvokatinspeksjon har vi gått fra å sette av en jurist til denne jobben, til i dag hvor vi setter av tre jurister hver dag. Antall saker/anmelder som kommer inn øker og det er samtidig et mål å bedre kvaliteten i straffesaksinntaket. Herunder har vi fokus på legalitetskontroll og kvalitetssjekk av alle innkomne saker. Siden siste statsadvokatinspeksjon er det også utferdiget en egen rutine for legalitetskontroll (se vedlegg 2). Videre avsettes i tillegg en jurist hver dag til å bemanne Fagmottaket (se over).

Styrkingen av FSI påtale har bidratt til at stadig flere straffesaker håndteres/påtaleavgjøres på FSI. I dag avgjør påtale FSI nærmere 70% av alle innkomne straffesaker i politidistriktet.

Det er videre besluttet at FSI påtale skal ha ansvaret for alle førstegangsfengslinger i distriktet pr videolink med tingrettene. Her er det fortsatt noen praktiske utfordringer, men det tas sikte på å få dette etablert i løpet av høsten.

Statsadvokatens bemerkninger:

Det har med ovenstående ressurstilførsel siden forrige inspeksjon, både på påtale-, etterforsker- og administrativ side, vært en vesentlig styrking av FSI-Sør-Øst.

Svarbrevet gir uttrykk for at det med en ressursøkning fra 20 til 24 påtalejurister, i løpet av den kommende høst, vil utgjøre den endelige organisering av FSI-Sør-Øst, og at man med denne seksjonen vil ivareta ovennevnte hovedoppgaver, distriktets totale vaktjourordning, og samtidig avgjøre ca. 70 % av innkomne straffesaker til distriktet.

Det er vår oppfatning at det med den ovennevnte ressurstilgang og med de etablerte gode rutiner for og med arbeidet ved seksjonen, vil seksjonen fungere godt og kunne ivare sine hovedoppgaver på en god måte, herunder at ansvaret for prioriterte saker og saker med frist raskt ressursettes og fordeles.

Det er positivt at det er utarbeidet ny vaktjourinstruks og rutinebeskrivelse for legalitetskontroll, som sikrer lik utøvelse av påtalesfunksjonen ved seksjonen og som pålegger PÅL i FSI-inntak å utføre en kontroll med tvangsmidler anvendt av FSI, og hvordan avvik skal håndteres.

2.2.2. Aktiv straffesaksstyring, og,

2.2.6: Lokale prioriteringsrutiner.

FSI skal ha et aktivt forhold til hvilke saker som er prioritert og ikke i henhold til Riksadvokatens føringer, publisert årlig gjennom Riksadvokatens rundskriv nr. 1 for aktuelt år. Saker omfattet av Riksadvokatens årlige prioriteringer skal prioriteres høyest. Uavhengig av sakstype skal følgende saker også prioriteres:

Saker med frister

- Varetekt eller fengslingsurrogat.
- Tilrettelagte avhør med frist.
- Saker der gjerningspersonen er under 18 år gammel.
- Etterforskningskritt påkrevet i forbindelse med førerkortbeslag.
- Andre frister, for eksempel saker der Statsadvokaten har pålagt oss en konkret frist.

Andre prioriterte saker

- Saker som gjelder brudd på besøksforbud.
- Aktive gjengangere.
- Saker der særreaksjon er aktuelt (tvungen psykisk helsevern, tvungen psykisk omsorg, forvaring).
- Saker der omvendt voldsalarm (OVA) er aktuelt.
- Saker der inndragning er aktuelt.
- Annet etter en konkret vurdering.

Dette er nedfelt i instruksverk "Prinsipper for porteføljestyring på FSI". Det legges til at disse prinsippene er av så ny dato at de enda ikke er formelt godkjent i Fagledernetverket for etterforskning og etterretning, men dokumentet benyttes i praksis.

FSI har god kunnskap om etterforskningskapasiteten hos GDE/FEE og foretar prioriteringer på vegne av hele distriktet. Overnevnte saker, foruten saker vedrørende brudd på besøksforbud og saker med førerkortbeslag overføres i all hovedsak til GDE/FEE.

For å kunne ha oversikt over etterforskningskapasiteten har politidistriktet tatt i bruk "Min porteføljestyring". Gjennom første halvdel av 2024 er det gitt opplæring i bruk av dette porteføljestyringsverktøyet til alle PÅL og PEL i politidistriktet. Verktøyet gir raskere og bedre oversikt over antall saker, sakenes alder/restansetype og fase, samt gi personoversikt for de ikke påtaleavgjorte sakene. Gjennom aktiv bruk av porteføljestyringsverktøyet vil vi komme nærmere de overordnede målene for straffesaksbehandlingen;

- *I Sør-Øst pd har vi ingen fornærmede, mistenkte, vitner og pårørende som unødvendig venter på at saken(e) deres skal bli avgjort*
- *I Sør-Øst pd er det ingen medarbeidere som sitter med mange gamle saker, der bevisene forspilles og vitnene ikke husker hva som skjedde*

Statsadvokatens bemerkninger:

Det er vår vurdering at innkomne saker prioriteres i henhold til gitte prioriteringer fra Riksadvokat, statsadvokat og ved lokale direktiver, slik at de registreres korrekt og gis den oppfølging saken skal ha. Det er positivt at det foreligger ett utkast til prinsippprogram for porteføljestyringen ved felles straffesaksenhet, som sikrer lik yrkesforståelse og -utøvelse, og som tydeliggjør de vurderingene som skal gjøres ved FSI.

Når det gjelder prinsippene i sistnevnte om henleggelse av saker som ikke er prioritert, vil vi få tilføye at henleggelse av saker uten etterforskning er et alvorlig skritt som ikke bør tas før det anses tvingende nødvendig. Særlig bør det vises varsomhet med slike henleggelse i saker som kommer fra offentlige myndigheter som utøver viktige kontrollfunksjoner i vårt samfunn, og rutinemessig i enkeltsaker fra spesifikke områder, slik at disse oppleves og fremstår som avkriminalisert.

2.2.3 Avlastning:

Med bakgrunn i begrensede etterforskningsressurser i politidistriktet har FSI satt et overordnet mål om å avgjøre 70% av alle straffesakene. Dette vil i all hovedsak dreie seg om saker som ikke er prioriterte og som henlegges, påtaleavgjøres uten ytterligere etterforskning eller saker som beholdes på FSI for å gjennomføre etterforskning/ferdigstillelse.

FSI tilstreber en realistisk vurdering av alle ikke-prioriterte saker. Oppklaringspotensial, etterforskningskapasitet, samordning av saker og en total straffeutmåling er noen vurderingspunkter for den påtale- og politifaglige vurderingen av sakene. Hensikten med den strenge vurderingen av ikke-prioriterte saker og det høye overordnede målet til FSI er at dette vil frigjøre etterforskningskapasitet hos de øvrige etterforskningsinstansene til etterforskning og påtaleavgjørelse av de prioriterte straffesakene.

FSI har som hovedregel ikke ansvar for noen spesielle sakstyper, og saker som etterforskes og påtaleavgjøres hos FSI er stort sett i kategoriene mindre alvorlige trafikksaker, mindre alvorlig vinningskriminalitet, bedragerier, skadeverk mv. På bakgrunn av dette avlaster ikke FSI noe fast andel av sakene i driftsenhetene, men andelen saker varierer etter hvilke saker vi vurderer som egnet. Se vedlagte etterspurte oversikter.

Foruten ansvar for hele vaktjourtjenesten i distriktet og ansvar for alle førstegangsfengslinger har enkeltstående jurister ved FSI påtale eget fagansvar for noen kriminalitetstyper. Dette er Lene Skeistrand som har ansvar for hatskriminalitetssaker. Ved større hendelser vil FSI også bidra inn i Stabsarbeid, da Cecilie Svorstøl har rollen som P6 ass og Øystein Risvoll Kvernes har rollen som P7 ass.

Statsadvokatens bemerkninger:

Statsadvokatene konstaterer at det å avgjøre ca. 70 % av sakene før de resterende sendes videre til etterforskning og påtalearbeid i distriktet for øvrig, innebærer en avlastning for øvrige seksjoner. Likeså konstaterer vi at det for arbeidet som påtalejurist ved FSI-inntak/-sak er utarbeidet fyldestgjørende instruksverk for når en sak skal henlegges eller søkes påtaleavgjort.

Opprettelsen av sentralisert fagmottak ved FSI for straffesaksrelaterte henvendelser, vurderes positivt og er åpenbart avlastende for det øvrige politidistrikt.

2.2.4 Innsats i initialfasen

Som nevnt under punkt 2 er en av FSI's hovedoppgaver å tilby politi- og påtalefaglig etterforskningsledelse i initialfasen av straffesaker (FSI KO). FSI påtale har som tidligere beskrevet overtatt den jourhavende tjeneste i politidistriktet 24/7. FEE-FSI ivaretar den politifaglige etterforskningsledelsen 16/7, mens PEL ved lokal FSI ivaretar dette på nettene.

Den politifaglige ledelsen kan gis som enten støtte og veiledning til operasjonssentral og politipatrulje, eller ved overtagelse av etterforskningsledelsen i større og alvorlige hendelser/saker.

"Retningslinje for samhandling i etterforskningens initialfase mellom FSI, operasjonssentral og politipatruljen" fra POD, 2022, beskriver hvordan samhandlingen skal foregå for at etterforskningsledelse i initialfasen sikrer en planmessig og formålsstyrt etterforskning, hvor de tidskrisiske etterforskningskrittene blir prioritert og gjennomført.

FSI har, iht. "Beredskapsplan for etterforskning av kriser og ekstraordinære hendelser", varlings- og mobiliseringsansvar av etterforskningsorganisasjonen for øvrig. FSI ivaretar også etterforskningsledelsen inntil dette overtas av sakstrekkeende enhet eller av en nedsatt etterforskningsgruppe (E-KO) i store og alvorlige hendelser/saker.

For å sikre tilgang til nødvendige kompetanse, ledelse og organisering i de alvorligste sakene ble det høsten 2022 opprettet "Seksjon for særlig alvorlig kriminalitet" (SAK) i politidistriktet. PÅL-gruppen her trekker sakene og leder etterforskningen sammen med politifaglig etterforskningsleder, som fra 01.09.24 er organisert under FEE som seksjon for etterforskningsstøtte alvorlige saker. Etterforskningsansvaret for øvrig påvirkes ikke, slik at den påtale- og politifaglige etterforskningsledelsen skjer i samråd med sakstrekkinge enhet der hendelsen har funnet sted.

Statsadvokatens bemerkninger:

Statsadvokatene vurderer denne hovedfunksjonen hos FSI som særdeles viktig, og har gjennom instruksverk, ovenstående redegjørelse og ved erfaringer i egne saker, konstatert at den fremskutte integrerte påtale- og etterforskningsbistanden i saker er ivaretatt på en god måte ved ovennevnte organisering.

2.2.5. Rutiner ved besøksforbud med elektronisk kontroll

I forbindelse med lovendringen av 08.04.2024 vedrørende påtalemyndighetens vurdering av besøksforbud med elektronisk kontroll er det utarbeidet en egen lokal rutine: "Lokal rutine for håndtering av besøksforbud og kontaktforbud med elektronisk kontroll", se vedlegg 4.

Rutinen skal sikre enhetlig praksis for forberedelse, gjennomføring og avslutning av beskyttelsestiltaket besøksforbud og kontaktforbud med elektronisk kontroll.

Er det grunn til å tro at det foreligger brudd på besøksforbud eller kontaktforbud, eller det foreligger særlige grunner til å ilegge elektronisk kontroll, skal påtalejurist ved FSI straks kontaktes for en vurdering av om det er grunnlag for bruk av elektronisk kontroll. Den innledende vurderingen foretas i tett samhandling med politifaglig etterforskningsledelse ved FSI.

Det er videre lagt inn endringer i BL slik at det ved visse sakstyper nå kommer automatisk opp BL rutine: "Vurdere OVA/elektronisk kontroll". Eksempel på sakstyper hvor automatisk oppfølging kommer er brudd på besøksforbud, hensynsløs adferd og mishandling i nære relasjoner.

Beslutningen om bruk av OVA skal som hovedregel tas av påtalejurist ved FSI. Saken kan likevel etter en konkret vurdering og dersom det er hensiktsmessig, overføres til sakstrekkinge enhet for videre behandling. Hittil i år (pr 27.08.2024) har ikke jurister på FSI besluttet OVA/elektronisk kontroll. Totalt sett har påtalejurister i Sør-Øst politidistrikt besluttet OVA/elektronisk kontroll i 3 saker (hvorav tingretten ga medhold i 2 av sakene).

Til tross for at det ved påtale FSI ikke har vært besluttet OVA/elektronisk kontroll ennå, har det vært vurdert i flere saker og juristene skal være godt kjent med rutinen samt at de har gjennomgått obligatorisk opplæring. Vi fortsetter å følge opp dette – med et særlig fokus på saker som gjelder brudd på besøksforbud.

Statsadvokatens bemerkninger:

Statsadvokaten vurderer at rutinene er adekvate i forhold til lovendringen og at FSI-Påtale har gjennomgått lovendringene og rutinene for oppfølging av disse sakene i OÅO.

2.2.6 Lokale prioriteringsrutiner

Se ovenfor under pkt. 2.2.2.

2.2.7. Hatkrimsakene

Saker med tilsnitt av hatkriminalitet, enten det er etter kjernebestemmelsene i straffeloven §185 / §186 eller om det er motiv for en annen straffbar handling, jfr. for eksempel § 352, § 264, § 272 eller § 274, er etter riksadvokatens rundskriv et prioritert saksfelt.

Som tidligere nevnt har Lene Skeistrand ved FSI-påtale fagansvar for disse sakene. Hun har også påtaleansvar for saker som kodes etter straffeloven §185 / §186, og vil fungere som fagressurs inn i alle saker med elementer av hatkriminalitet. Etterforskning av disse sakene gjennomføres av respektiv GDE.

Hatkriminalitetssaker har ved flere anledninger vært tema ved årlig obligatorisk opplæring (OÅO) for etterforskere, etterforskningsledere og påtalejurister. Oslo politidistrikt er nasjonalt bistandsorgan og har utarbeidet et eget tiltakskort inneholdende informasjon om hva som betegnes som hatkriminalitet, viktige oppgaver å ta hensyn til i slike saker, samt informasjon om hvordan disse sakene registreres i BL, med egen modusregistrering. Dette har FSI saksinntak god oversikt over.

I 2023 oppklarte Sør-Øst pd 52,8 % av hatkrim-sakene. Det nasjonale snittet var på 43,1.

Statsadvokatens bemerkninger:

Statsadvokaten vurderer at særskilt utpekt påtalejurist som ressursperson for hele distriktet og som har ansvar for disse sakene, er meget positivt. Slike ressurspersoner kan ikke undervurderes i forhold til å skape kompetanse, samhold og fellesskapsfølelse for hele distriktet, og kan med fordel brukes på flere sentrale områder.

Statsadvokatens bemerkninger til saksgjennomgangen av hatkrimsaker fra 2023 og første halvår 2024:

I henhold til bestillingsbrevet er det innrapportert avgjorte saker for perioden januar 2023 til og med juni 2024. Sakene er registrert innen ulike statistikkgrupper, herunder også blant annet hensynsløs atferd, trusler, skadeverk, i tillegg til hatefulle ytringer. Av de totalt 33 tilsendte sakene har vi gjennomgått til sammen 13 saker. Av de gjennomgåtte sakene endte 10 med henleggelse og 3 med positiv påtaleavgjørelse.

Når det gjelder de 9 sakene som har endt med henleggelse så merker statsadvokaten seg at flere av disse er henlagt med begrunnelsen 106 (ingen rimelig grunn til å undersøke om straffbart forhold). Det er likevel statsadvokatens inntrykk at henleggelsene som statsadvokaten har gjennomgått er henlagt med rette av politiet, og statsadvokaten er også enig i henleggelsesbegrunnelsen. Det er ellers lite eller ingenting å utsette på ressursbruken i den konkrete saken, og inntrykket er at politiet har en bred tilnærming til hvilke situasjoner som bør vurderes i lys av om det kan være hatkriminalitet.

Når det gjelder de 3 sakene som har endt med positiv påtaleavgjørelse, så er det utstedt forelegg i 2 saker og 1 sak er sendt konfliktrådet som straffesak. Ingen av disse har vært selvstendige brudd på straffeloven § 185. Eventuell straffskjerpelse etter straffeloven § 77 bokstav i) synes også å være vurdert der det har vært naturlig.

2.3. Antall påtaleavgjørelser på FSI ved Sør-Øst i 2023 og første halvår 2024, samt antall klagesaker og omgjøringer.

FSI - Alle avgjørelser 2023 og 1. halvår 2024		
Saksavgjørelse	2023	2024
010 HENL FORHOLDET IKKE STRAFFBART	120	54
014 Henl mangl oppl om gj person	11828	5642
015 HENL PGA FORELDELSE	10	2
016 AVGJORT UTENFOR STRAFFESAK	702	353
017 HENL MANGEL PÅ BEVIS	37	28
021 STILLET I BERO-STRPL 250	1	
022 HENL IKKE RIM GR UNDERSØKE	1142	605
024 Avvist Økokrim påtinstr § 35-4		1
025 Henl uforholdsm ressursbruk	1035	605
026 HENLAGT SOM ÅPENBAR GRUNNLØS	4	4
028 HENLAGT, INTET STRAFFB. FORH.	20	11
029 Henl bagatellmessig	1	3
040 FORELEGG	3531	1897
041 SIKTELSE (TILSTÅELSESDOM)	547	343
042 TILTALEBESLUTNING	85	21
043 PÅTALEUNNLATELSE	493	329
044 KONFLIKTRÅD	30	11
050 HENL ANM. FORH IKKE STRAFFBART	26	17
051 HENL MIST UNDER 15 ÅR	6	5
058 HENL BEVISETS STILLING	1170	804
059 Henl strl(1902)§228/(2005)§271	1	7
061 HENL ANDRE LOVBESTEMTE GRUNNER	23	10
062 Henl bagatellmessig	43	27
064 HENL PGA MISTENKTES DØD	9	7
065 HENL TVIL OM TILREGNELIGHET	42	10
067 HENL PGA FORELDELSE	3	3
078 Henl uforholdsm ressursbruk	1131	1040
103 HENL INTET STRAFFB FORH BEVIST	222	149
106 HENL IKKE RIM GRUNN UNDERSØKE	655	410
172 Henl overf forvaltn strpl §71c	3	1
180 Utenlands dom		1
189 KJENNELSE PÅ RETTERGANGSBOT		1
200 HENL FORETAKSTR IKKE HENSIKTSM	1	
Totalt	22921	12401

I 2023 ble 51 forhold i 51 saker gjenopptatt etter ordre fra den høyere påtalemyndighet

149 forhold i 137 saker ble gjenopptatt av eget tiltak etter klage.

1. halvår 2024 ble 45 forhold i 43 saker gjenopptatt etter ordre fra den høyere påtalemyndighet

72 forhold i 51 saker ble gjenopptatt av eget tiltak etter klage.

På grunn av måten klager registreres i straffesakssystemet, er de ikke søkbare, og det har derfor ikke vært mulig å finne antall klager mottatt i perioden.

Statsadvokatens bemerkninger:

Av det totale antallet klagesaker inn til statsadvokatene hhv. 711 for 2023 og 447 for første halvår 2024, omgjøres svært lite, jfr. ovenfor, noe som samsvarer med funn ved gjennomgangen av saker, - henleggelsene foretatt av politiet er stort sett riktige.

2.4. Saksgjennomgang

2.4.1 Positive påtaleavgjørelser i mars 2024

Statsadvokatens bemerkninger:

Vi har gått gjennom 75 saker i denne kategorien. Det er tatt et utvalg slik at de fleste kriminalitetskategoriene er gjennomgått.

Oppsummert er det vår vurdering at 74 av sakene både var korrekt kodet og korrekt subsumsjon. Det var gjennomført avhør i 35 av sakene. I de sakene der avhør ikke er gjennomført, er dette en korrekt vurdering. For øvrig er statsadvokaten av den oppfatning at 69 av sakene har resultert i en korrekt straffereaksjon.

Ut over de mer standardiserte foreleggsakene, fremstår det for oss som at sakene har god påtalestyring under straksetterforskningen ved at det skrives korte etterforskningsordre i notatform med konkrete og adekvate etterforskningsskritt som gjennomføres før sakene avgjøres.

Alt i alt er trafikksakene godt håndtert. Vi ser blant annet at påtaledirektiv og praksis følges opp ved at det tas ut tiltale/siktelse ved 5. gangs kjøring uten gyldig førerkort. Videre er det adekvate straffeforslag i begjæringer om tilståelsesdommer, og politiet har stort sett fått fullt medhold i domstolene.

Også de mindre vinningssakene som behandles på FSI synes å være godt håndtert. I den sammenheng påpekes for det første at det utferdiges en del forelegg for utenlandske borgere mens man har kontroll på disse, herunder følger opp med utlendingsmyndighetene. Videre er det veldig bra at det under saksinntaket fanges opp personer som tidligere har fått henlagt flere mindre vinningssaker på grunn av manglende saksbehandlingskapasitet (f. eks finn-bedragerier), og at det gjennomføres enkelte etterforskningsskritt før det reageres med en positiv påtaleavgjørelse ovenfor vedkommende.

Vi har også sett på noen saker om brudd på kontaktsforbud. Disse fremstår å være adekvat fulgt opp med pågripelser og straksetterforskning.

I forhold til øvrige kategorier synes både voldssakene, narkotikasakene, brudd på identifikasjonsplikt og brudd på politiets pålegg godt håndtert hva gjelder de positive påtaleavgjørelsene.

Vi har også undersøkt selve påtalevedtaket og valg av reaksjonsform i den enkelte sak. Ved et høyt krav til effektivitet, vil det alltid oppstå en fare for en for betydelig tilskjæring av sak og nedsubsummeringer for derigjennom å "kvitte seg" med saken på en enkel måte. I vår gjennomgang er det helt klare inntrykket at sakene avgrenses adekvat og at riktig straffereaksjon velges. Vi så et eksempel på forhold subsummeres under straffeloven § 156, mens det riktige ville vært straffeloven § 155, samt fem saker som er avgjort med påtaleunntatelser, der forelegg fremstod som det korrekte. .

Av sakene som ble gjennomgått under inspeksjonen, er de ikke-vedtatt foreleggene bare fulgt opp adekvat i noen av sakene med 267-brev mm. I andre tilfeller ligger ikke-vedtatte forelegg fra starten av april 2024 fortsatt uten videre oppfølging.

Det bemerkes at politiet må sørge for gode rutiner for at ikke-vedtatte forelegg utferdiget av FSI eller ved GDE, blir fulgt opp.

2.4.2. Henleggelse

2.4.2.1: Henlagte saker for mars 2024 med unntak av kode 014 (ukjent gjp)

Statsadvokatens bemerkninger:

Når henleggelseskodene 014, 022, 025, 078 og 106 ble holdt utenfor gjenstod det til sammen 284 øvrige avgjorte saker fra perioden mars 2024. Av disse har statsadvokaten gjennomgått 134 saker. Gjennomgangen har forsøkt å favne om saker innen ulike kriminalitetskategorier, og saker innen ulike henleggelseskoder, men også med tanke på om henleggelseskoden registreres som oppklart, ikke-opklart, eller holdes utenfor oppklaringsprosenten.

I vår gjennomgang er det klare inntrykket at henleggelsespraksis, herunder både at saken ble henlagt og med hvilken begrunnelse, i all hovedsak er i tråd med gjeldende regler og retningslinjer. Av 134 saker har det vært mindre merknader til et fåtall saker hvor det burde vært gjort ytterligere etterforskning, eller hvor for eksempel henleggelseskoden 058 burde vært benyttet i stedet for henholdsvis 062 og 103.

I den forbindelse benyttes anledningen til å minne om at henleggelseskoden 103 er ment for de tilfeller hvor "det er gjennomført en mer ordinær etterforskning og bevisene med særlig styrke taler mot at det er foretatt et straffbart forhold". I tillegg at henleggelse 010 bare skal skje "når det beskrevne forhold ikke rammes av noen straffebestemmelse".

2.4.2.2: Henlagte saker på grunnlag av ukjent gjerningsperson (014) for mars 2024

Statsadvokatens bemerkninger:

Det ble gjennomgått ca. 80 saker i denne kategori uten at det er grunnlag for vesentlige bemerkninger. Sakene fremstår som riktig henlagt på kode 014, - ukjent gjerningsmann.

2.4.2.3 Henleggelse på grunn av kapasitet eller hvor det ikke er rimelig grunn til å iverksette etterforskning

Avslutningsvis i statsadvokatens bestillingsbrev ba vi om en særlig redegjørelse for kapasitetshenleggelse og saker som ble henlagt hvor det "ikke er rimelig grunn til å iverksette etterforskning".

Vi ønsket særlig å se på politiets praksis knyttet til henleggelse av straffesaker grunnet manglende behandlingsskapasitet, jf. strpl. § 62 a tredje ledd bokstav b (Strasak-kode 025 og 078) **og** saker hvor det "ikke er rimelig grunn til å iverksette etterforskning", jf. strpl. § 224 første ledd (Strasak-kode 022 og 106).

Fra riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv nr. 1/2024 side 8 punkt 4 med overskriften "Regionale og lokale prioriteringer" hitsettes:

"Den alt overveiende del av den anmeldte kriminaliteten faller utenfor riksadvokatens sentrale prioriteringer, og statsadvokatene og politimestrene må derfor ta stilling til prioriteringen av disse straffesakene. Det er rom for lokal prioritering, hvor det må foretas en sammensatt vurdering med utgangspunkt i kriminalitetssituasjonen i politidistriktet og dens virkninger.

Politidistriktene kan – i en avgrenset periode – nedprioritere enkelte lovbruddskategorier, ikke minst dersom distriktet står overfor alvorlige kriminalitetsutfordringer som krever betydelig ressursuttak. Føringerne gitt i rundskriv nr. 3/2016 om kapasitetshenleggelse skal følges. Det bør tilsiktes en viss dynamikk i prioriteringene, slik at intet kriminalitetsområde over tid blir oversett. Om prioriteringer for øvrig vises til kvalitetsrundskrivet pkt. 4.1.1."

For å kontrollere at politiet følger opp de føringer som er gitt i forhold til kapasitetshenleggelse mv., anmodet vi derfor om at politiet i forkant av vår saksgjennomgang oversendte følgende informasjon:

- En oversendelse av eventuelle direktiver politiet har for henleggelse etter 025/078 (kapasitetshenleggelse) og 022/106 (ikke rimelig grunn til å iverksette etterforskning).
- En kortfattet redegjørelse for politidistriktets rutiner knyttet til henleggelse etter nevnte avgjørelseskoder, og herunder bes det særskilt opplyst hvem i politidistriktets påtalemyndighet som innehar slik henleggelseskompetanse,

hvilke rutiner som gjelder før oversendelse av slike henleggelse i forbindelse med klagesak til statsadvokaten.

- Det bes oversendt statistikk over det samlede antall henleggelse (025/078 og 022/106) for henholdsvis hele 2023 og 1. halvår 2024.
- En oversikt over hvor stor andel av henleggelsesbeslutninger etter 025/078 og 022/106 som blir truffet av påtalejurister stasjonert på Felles straffesaksinntak (FSI) kontra av øvrige påtalejurister utenfor FSI.
- En oversikt over alle henlagte saker i mars 2024 som er henlagt etter henholdsvis 025/078 og 022/106.
- En statistisk oversikt for hele 2023 som viser hvor mange henleggelsesbeslutninger etter 025/078 og 022/106 som er påklaget til statsadvokaten, og herunder en oversikt over hvor mange av disse som er omgjort av statsadvokaten.

Fra svarbrevet hitsettes:

FSI skal ha et aktivt forhold til hvilke saker som er prioritert og ikke i henhold til Riksadvokatens føringer, publisert årlig gjennom Riksadvokatens rundskriv nr. 1 for aktuelt år. For øvrig brukes rutinen "Prinsipper for porteføljestyring på FSI" aktivt ved vurderingen av om sak skal henlegges eller ikke.

Det er seksjonsleder Guro Siljan og fagleder Cecilie Svorstøl som har ansvaret for alle kapasitetshenleggelsene i distriktet (politiinspektør Eskil Bredesen ved fravær), med unntak av øko-sakene som vurderes av seksjonsleder Jan Stapnes. Dersom påtalefaglig eller politifaglig etterforskningsleder i straffesaksinntaket vurderer at en sak bør henlegges på grunn av manglende kapasitet legges en BL-oppfølging med forslag og begrunnelse til Siljan og Svorstøl.

Ved klager på henleggelse på grunn av kapasitet er det Siljan og Svorstøl som har ansvaret for vurdering og oversendelse av klagesak til statsadvokatene. Ved klager på henleggelse på de øvrige koder, for eksempel 022 – ikke rimelig grunn, tilligger dette den juristen som har besluttet henleggelse i den aktuelle sak.

Henleggelse på manglende saksbehandlingsskapasitet er nærmere beskrevet i Lokal straffesaksinstruks punkt 6.4.4.2.

Tabellen nedenfor viser antall saker avgjort med hver av de aktuelle kodene i 2023 og første halvår 2024, samt hvor mange av avgjørelsene som skjedde ved FSI vs. andre seksjoner/avsnitt. Tabellen viser også andelen av sakene som er avgjort ved FSI, fremstilt i prosent.

	2023	2024 (t.o.m 30.06)
022 HENL IKKE RIM GR UNDERSØKE	1219	638
<i>FSI</i>	1142	605
<i>Øvrige</i>	77	33
<i>FSI Andel</i>	93,7 %	94,8 %
025 Henl uforholdsm ressursbruk	1126	650
<i>FSI</i>	1035	605
<i>Øvrige</i>	91	45
<i>FSI Andel</i>	91,9 %	93,1 %
078 Henl uforholdsm ressursbruk	1491	1279
<i>FSI</i>	1131	1040
<i>Øvrige</i>	360	239
<i>FSI Andel</i>	75,9 %	81,3 %
106 HENL IKKE RIM GRUNN UNDERSØKE	1060	624
<i>FSI</i>	655	410
<i>Øvrige</i>	405	214
<i>FSI Andel</i>	61,8 %	65,7 %

På grunn av begrensinger i politiets systemer, har det ikke latt seg gjøre å finne antall saker som er påklaget til Statsadvokaten. Tabellen nedenfor viser antall saker henlagt på de aktuelle kodene som ble gjenopptatt etter ordre fra Statsadvokaten i 2023:

Henleggelseskode	Antall
022 HENL IKKE RIM GR UNDERSØKE	1
025 Henl uforholdsm ressursbruk	9
078 Henl uforholdsm ressursbruk	3
106 HENL IKKE RIM GRUNN UNDERSØKE	2
Totalsum	15

2.4.2.3.1 Gjennomgang av saker henlagt 025 og 078:

Statsadvokatens bemerkninger:

Det ble i henhold til bestillingsbrevet innrapportert 313 saker i mars 2024, hvorav 101 saker på 025 (sak) og 212 saker på 078 (person). Av disse ble 77 saker gjennomgått, herunder 46 saker henlagt 078 og 32 saker henlagt 025.

Det var intet å bemerke til henleggelsen i 65 saker (84 %).

Til de øvrige sakene bemerkes imidlertid at ingen av sakene er påklaget og sakene fremstår i all hovedsak ikke som svært alvorlig. Det er imidlertid et potensial for å oppklare flere saker med relativt få etterforskningskritt.

2.4.2.3.2. Gjennomgang av saker henlagt kode 022/106:

Statsadvokatens bemerkninger:

Det ble henhold til bestillingsbrevet innrapportert 215 saker av denne kategorien. Av disse ble 77 saker av ulike kriminalitetskategorier gjennomgått. Denne gjennomgangen viste følgende:

Det var intet å bemerke til henleggelse og kodebruk i 67 saker.

Til de øvrige sakene bemerkes at 1 sak burde vært etterforsket, 1 sak burde vært avgjort med prosessøkonomisk påtaleunntatelse, og 8 saker var avgjort med uriktig kode (men rettmessig henlagt), fordi anmeldelsen klart presumerer at det har funnet sted et straffbart forhold, jf. Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2016, avsnitt (28).

Som det fremgår over er henleggelsespraksis og kodebruk i det alt vesentlige i overensstemmelse med gjeldende regler og retningslinjer. Det synes imidlertid å være en tendens til at en del saker, der anmelder pretenderer at det har funnet sted et straffbart forhold og de foreliggende opplysninger ikke gir grunn til å trekke noen annen konklusjon, uriktig avgjøres med kode 022/106.

Når det gjelder klager over henleggelse innenfor disse henleggelseskategoriene viser ovennevnte oversikt at statsadvokaten omgjør politiets henleggelse i relativt få tilfeller. Dette viser at politidistriktet treffer godt på sine henleggelsesbeslutninger og/eller egen omgjøring etter klage.

2.5. Avslutning og oppsummering:

Innledningsvis oppgav vi som hovedformål med inspeksjonen at vi ønsket en oppdatering på hvordan FSI har blitt organisert i Sør-Øst politidistrikt ettersom det ved de tidligere inspeksjonene av FSI har vært påpekt at organiseringen og ressurssettingen av avdelingen, ikke har vært endelig.

Dessuten ønsket vi en oversikt over de prioriteringene som gjøres ved FSI, herunder hvilke saker som behandles og etterforskes av FSI, og hvilke som settes ut til GDE, og om disse var i tråd med Riks- og statsadvokatføringer.

Endelig ønsket vi å foreta en sammenligning av FSI med tilstøtende statsadvokat- og politidistrikt, en sammenligning som følger som vedlegg til rapporten.

Vårt hovedinntrykk er som det fremgår av ovennevnte bemerkninger fra statsadvokatene, at organiseringen av FSI og ressurssettingen her er blitt prioritert i distriktet og utgjør nå en god rigg for å kunne utføre arbeidet som er tiltenkt enheten.

Videre er det vårt hovedinntrykk at det er tilkommet nødvendig prinsippprogram, instruksverk og rutinebeskrivelser som sikrer enhetlig god kvalitet på utførelsen av arbeidet ved FSI, en arbeidsutførelse som bedre sikrer kvaliteten i initialfasen av en straffesak, herunder at de prioriterte sakene blir raskt fulgt opp med nødvendige ressurser.

Det er videre vårt hovedinntrykk at de prioriteringer som gjøres ved FSI i forhold til innkomne saker, gjøres i henhold til sentrale føringer bl.a. fra overordnet påtalemyndighet.

Likeså er det vårt hovedinntrykk at arbeidet som utføres på FSI med egne saker og med saker som forberedes og utsettes til de lokale GDE i distriktet, er av god kvalitet, noe vår samlede tilbakemelding etter saksgjennomgangen viser.

Politidistriktet har satt seg som mål å avgjøre 70% av innkomne saker til politidistriktet ved FSI med den oppbemanningen av FSI som gjenstår, jfr. ovenfor. Pr. første halvår 2024 avgjorde FSI 61% av sakene. Statsadvokatene vil med interesse følge med på om det ambisiøse målet medfører en reduksjon av den ovenfor nevnte gode kvalitet på straffsaksarbeidet ved FSI, men forventer samtidig at andelen av positive påtaleavgjørelser ved en slik økning av porteføljen, vil øke.

Avslutningsvis har statsadvokatene notert seg at andelen kapasitetshenleggelse har økt til 8 % pr. første halvår 2024. Dette tallet kan variere og etter statsadvokatenes vurdering være akseptabelt i perioder hensett til etterforskningskapasiteten i distriktet, men bør søkes å holdes så lavt som mulig.

Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter, 5 desember 2024

Alf Martin Evensen

Vedlegg 1: Sammenligningsgrunnlag 3 politidistrikt

Vedlegg 2: Rutinebeskrivelse legalitetskontroll

Kopi:

Riksadvokaten

POD

Politimester Ole Bredrup Sæverud

Påtaleleder Kjell Johan Abrahamsen

Leder FEE Ole Sølvik

Seksjonsleder Guro Siljan

VESTFOLD, TELEMARK OG BUSKERUD
STATSADVOKATEMBETER

Vedlegg til inspeksjonsrapport

FSI - 2024

Sør-Øst

Innlandet

Agder

	Jurister	20 fast ansatte Mål: 24 fast ansatte	5 fast ansatte (ansatt på påtaleavsnitt Hamar)	2 fast ansatte som går turnus bemanner dagvakt (21-24 OP-jour bemanner FSI kveld og helg)
	Sivile	7 fast ansatte	2 fast ansatte	4 fast ansatte
	Politi	FSI sentralt: 19 fast ansatte <ul style="list-style-type: none"> 1 seksjonsleder 9 PEL 9 etterforskere FSI lokalt, fordelt på tre GDEer: 19 fast ansatte <ul style="list-style-type: none"> 1 seksjonsleder 9 PEL 9 etterforskere 	14 fast ansatte <ul style="list-style-type: none"> 1 seksjonsleder 6 PEL 7 etterforskere 	9 Fast ansatte <ul style="list-style-type: none"> 1 seksjonsleder 8 PEL Adm tilført 1,5 årsverk til etterforskning fra FOT
	Tilgjengelighet	Jurister: <ul style="list-style-type: none"> 24/7 Etterforskere: <ul style="list-style-type: none"> 16/7 FSI sentralt 24/7 FSI lokalt Sivile: <ul style="list-style-type: none"> 16/7 	Jurister: <ul style="list-style-type: none"> Hverdager: dag/kveld (0730-2300) Helg: dag Ellers jourtjeneste Etterforskere: <ul style="list-style-type: none"> Hverdager: dag/kveld (0730-2300) Helg: dag Ellers jourtjeneste PEL 	FSI-Jurister: <ul style="list-style-type: none"> Hverdager: 0730-1530 Ellers jourtjeneste FSI-PEL: <ul style="list-style-type: none"> Alle dager 0700-2300 Etterforskere: <ul style="list-style-type: none"> Hverdag - 0730-1530 (ikke ferier)
	Hoved-oppgaver	<ul style="list-style-type: none"> E-ledelse i initialfasen Bistand til partjulene Etterforskning; avhør Sakssiling Påtaleavgjørelse Førstegangsfengslinger Registrering av digitale anmeldelser Ledelse av fagmottak - alle henvendelser 	<ul style="list-style-type: none"> E-ledelse i initialfasen Bistand til partjulene Etterforskning; avhør Sakssiling Påtaleavgjørelse Førstegangsfengslinger Registrering av digitale anmeldelser Ledelse av fagmottak - Ved Første Kontakt 	<ul style="list-style-type: none"> E-ledelse i initialfasen Bistand til partjulene Sakssiling Påtaleavgjørelse Førstegangsfengslinger - kun sivile oppgaver Registrering av digitale anmeldelser Ledelse av fagmottak - Ved Første Kontakt
	Sær oppgaver	<ul style="list-style-type: none"> Hatkriminalitet (PÅL) Menneskehandel (PÅL) P6 og P7 ass (STAB) 	Nei	Nei

Andel straffesaker

<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 22 921 påtaleavgjørelser 57 % av totalporteføljen <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 12 401 påtaleavgjørelser 61 % av totalporteføljen 	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 6199 påtaleavgjørelser 30% av totalporteføljen (18976) <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5232 påtaleavgjørelser 50% av totalporteføljen (9852) 	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 13 342 påtaleavgjørelser 62 % av totalt (21 816) påtaleavgjørelser i APD <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5811 påtaleavgjørelser 60% av totalt (8982) påtaleavgjørelser i APD
---	--	--

Oppklaringsprosent

<p>2023 – 45 %</p> <p>Første halvår 2024 – 39 %</p>	<p>2023 – 55%</p> <p>Første halvår 2024 – 49%</p>	<p>2023 – 43%</p> <p>Jan-aug 2024 – 46% (Første halvår 2024-50%)</p> <p>HVISTU=ikke oppklart 2023 hele – 38% Jan-aug 2024 – 35%</p>
---	---	---

Andel positive påtaleavgjørelser

<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 4686 positive av totalt 40103 – 11% av alle påtaleavgjørelser i distriktet 4686 positive av FSI avgjørelser på 22921 – 20 % av påtaleavgjørelser på FSI <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2601 positive av totalt 20357 – 12 % av alle påtaleavgjørelser i distriktet 2601 positive av FSI avgjørelser på 12401 – 21 % av påtaleavgjørelser på FSI 	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 697 positive av totalt 18976 – 3,6 % av alle påtaleavgjørelser i distriktet 697 positive av FSI avgjørelser på 6239 – 11% av påtaleavgjørelser på FSI <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1459 positive av totalt 9852 – 14% av påtaleavgjørelser i distriktet 1459 positive av FSI avgjørelser på 5232 – 28% av påtaleavgjørelser på FSI 	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2227 positive av totalt 21816 – 10% av alle påtaleavgjørelser i distriktet 2227 positive av FSI avgjørelser på 13342 – 16,5% av påtaleavgjørelser på FSI <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 955 positive av totalt 8982 – 10,6% av påtaleavgjørelser i distriktet 955 positive av FSI avgjørelser på 5811 – 16,5% av påtaleavgjørelser på FSI
--	---	--

Andel henleggelse

<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 18235 henleggelse av totalt 40103 – 45 % av påtaleavgjørelser i distriktet 18235 henleggelse av FSI avgjørelser på 22921 – 80 % av påtaleavgjørelser på FSI <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 9800 henleggelse av totalt 20357 – 48 % av påtaleavgjørelser i distriktet 9800 henleggelse av FSI avgjørelser på 12401 – 79 % av påtaleavgjørelser 	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5542 henleggelse av totalt 18976 – 29% av påtaleavgjørelser i distriktet 5542 henleggelse av FSI avgjørelser på 6239 – 89% av påtaleavgjørelser på FSI <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3773 henleggelse av totalt 9852 – 38% av påtaleavgjørelser i distriktet 3773 henleggelse av FSI avgjørelser på 5232 – 72% av påtaleavgjørelser 	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none"> 11115 henleggelse av totalt 21816 – 50% av påtaleavgjørelser i distriktet 11115 henleggelse av FSI avgjørelser på 13342 – 83,5% av påtaleavgjørelser på FSI <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none"> 4856 henleggelse av totalt 8982 – 54% av påtaleavgjørelser i distriktet 4856 henleggelse av FSI avgjørelser på 5811 – 83,5% av påtaleavgjørelser
--	---	--

Kapasitets-
henleggelser

<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">2166 – 5,4 % av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">1645 – 8 % av påtaleavgjørelser i distriktet	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">592 – 3% av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">879 – 9% av påtaleavgjørelser i distriktet	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">2646 på FSI – 12% av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">1399 på FSI – 15,5% av alle påtaleavgjørelser i distriktet
--	--	---

Henleggelser på ukjent
gjerningsperson

<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">12637 – 32% av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">5990 – 29% av alle påtaleavgjørelser i distriktet	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">4920 – 26% av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">2670 – 27% av alle påtaleavgjørelser i distriktet	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">5594 – 26% av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">937 – 10% av alle påtaleavgjørelser i distriktet
--	---	--

Henleggelser
ikke rimelig grunn

<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">1797 – 4,5 % av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">1015 – 5 % av alle påtaleavgjørelser i distriktet	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">1201 – 6% av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">429 – 4% av alle påtaleavgjørelser i distriktet	<p>2023:</p> <ul style="list-style-type: none">2153 på FSI – 9,8% av alle påtaleavgjørelser i distriktet <p>Første halvår 2024:</p> <ul style="list-style-type: none">2109 på FSI – 24% av alle påtaleavgjørelser i distriktet
---	--	--

2.

Dokument nr:	Type dokument: RUTINEBESKRIVELSE – FSI INNTAK -PÅTALEMYNDIGHETENS LEGALITETSKONTROLL			
Tittel: Påtalemyndighetens legalitetskontroll ved tvangsmiddelbruk- FSI				
Gjelder for: Sør-Øst politidistrikt	Utgitt dato: 31.10 2022	Revidert dato:	Revideringsintervall:	
Saksbehandler: CECILIE REINSKAU SVORSTØL	Revisjonsansvarlig enhet: Fagseksjon for straffesaksstyring			Godkjent av:

Versjon	Endret av	Dato	Endring/kommentar
0.1	Cecilie Reinskau Svorstøl	31.10.2022	Dokument opprettet

1	Innhold	
0.	Referanser	2
1.	Formål.....	2
2.	Momenter/sjekkliste for påtalejuristenes legalitetskontroll	2
3.	Legalitetskontroll ved FSI inntak.....	3
4.	Håndtering av avvik.....	4

2 Referanser

Riksadvokaten har i brev av 9. april 2021 gitt føringer for påtalemyndighetens legalitetskontroll med tvangsmiddelbruk – relevant etterforskningsformål og forholdsmessighet – særlig om ransaking i narkotikasaker. Brevet forutsettes kjent. Det vises også til "PÅL-brevet": Riksadvokatens brev om påtalefaglig etterforskningsledelse av 17.09.2021

3 Formål

Denne rutinen skal beskrive hvordan påtalejuristene på FSI inntak skal gjennomføre legalitetskontroll med tvangsmiddelbruk og hvordan avvik i praksis skal håndteres.

Rutinen beskriver ikke ansvaret for legalitetskontroll som påhviler PÅL på vaktjour/FSI-KO, da dette reguleres av politidistriktets vaktjourinstruks

Rutinen beskriver videre ikke eventuell prosessuell betydning ved funn av avvik.

4 Momenter/sjekkliste for påtalejuristenes legalitetskontroll

1. Er det brukt tvangsmidler i saken? Hvis ja:

2. Ransaking (kompetanse)

- Hvem besluttet ransaking?

- Tjenesteperson (kreves ferske spor), jourhavende eller retten? Er beslutningen nedtegnet?

3. Mistankegrunnlaget (notoritet)

- Inneholder anmeldelsen faktiske opplysninger eller informasjon som har betydning for å vurdere mistankegrunnlaget?

4. Tvangsmiddelbruk - relevant etterforskningsformål?

5. Forholdsmessighetsvurdering?

6. Kroppslig undersøkelse

Hvis ikke beslutning av retten: Fremgår det hvorfor formålet med undersøkelsen ellers ville forspilles? Forholdsmessighet vurdert?

7. Tilstrekkelig notoritet for kontroll av bruk av tvangsmidler?

Mistankekrav , forholdsmessighet og relevant etterforskningsformål.

8. Innledende samtaler – avhør

Innledende samtaler, og overgang til avhør hvor mistenkte blir gjort kjent med sine straffeprosessuelle rettigheter (strpl. § 232 og pti. kap. 8). Opplysninger om at dette er etterlevd – og når dette er gjort – skal fremgå.

9. Visitasjon – ransaking

Det bør tydelig fremgå i beslagsrapport at beslag var en følge av visitasjon – og ikke ransaking. Dette for å tydeliggjøre om beslaget er en følge av en straffeprosessuell ransaking eller visitasjon med hjemmel i politiloven

Moment/sjekklisten er ikke uttømmende..

5 Legalitetskontroll ved FSI Inntak

I alle saker hvor det er benyttet tvangsmidler, skal det legges oppfølging i BL innkurv FEE-FSI-204, merket med "PÅL-tvangsmidler".

Det er mange som jobber i straffesaksinntaket, vi har PEL og AS i "sentralt" FSI, samtidig som også PEL ved lokalt FSI (Telemark, Vestfold og Buskerud) jobber i inntak ved ledig tid. Det forutsettes derfor at rutinen videreføres og at alle blir godt kjent med den.

Ansvar for å utføre legalitetskontroll i de aktuelle sakene påhviler enhver PÅL som jobber med sakene i innkurven til FSI : FEE-FSI-204. PÅL FSI følger opp legalitetskontrollen vi har påstartet også i sakene som settes ut for videre etterforskning.

For å sikre notoritet, skriv arbeidslogg om at legalitetskontroll er utført, hvilket tvangsmiddel som er kontrollert og hvorvidt kontrollen skal følges opp.

6 Avvik

Dersom det avdekkes avvik/saker hvor det kan være avvik (typisk eksempel ved mangelfulle anmeldelser), ta kontakt (ring/send mail og legg oppfølging i BL) med aktuell tjenesteperson og be om en uttalelse/forklaring- helst i form av en egenrapport i saken.

Sett en ukes frist for tilbakemelding, og legg oppfølging i BL innkurv FSI-PÅTAVG-204 merket med: "Legalitetskontroll- venter tilbakemelding- frist dato". Settes på prioritet 4.

Dersom det avdekkes alvorlige avvik og/eller det er manglende tilbakemelding skal det rapporteres pr mail til PI Guro Siljan som vurderer ytterligere oppfølging.